

СПІЛЬНОКОРЕНЕВІ СЛОВА. КОРІНЬ СЛОВА

Мета: формувати в учнів поняття про спільнокореневі слова на основі дослідження спорідненості слів; учити визначати корінь у ряді спільнокореневих слів; розвивати мовлення, вміння аналізувати, зіставляти; виховувати любов до рідної мови, пробуджувати інтерес до знань, до навчання.

Обладнання: індивідуальні картки, малюнки до диктанту.

Тип уроку: комбінований урок.

Освітні галузі: мовно-літературна, соціальна.

Хід уроку

I. ВСТУПНА ЧАСТИНА

Організація класу

І знову дзвоник кличе в клас,
Знання нові чекають вас.
Ми дуже любимо рідну мову,
Її мелодію чудову.
Щоб краще все знати,
Починаємо працювати.

II. ОСНОВНА ЧАСТИНА

1. Актуалізація опорних знань

- 1) Перевірка домашнього завдання.
 - 2) Малюнковий диктант.
- Запишіть словами. Позначте закінчення та основу.

Демонстрування малюнків: морква, диня, кавун, огірок, горох, гарбуз, квасоля.

2. Мотивація навчальної діяльності

Завітав сьогодні в клас
Знову на урок до нас
Кубик, діти, не простий,
Кубик, діти, чарівний.
Він доріжку прокладає,
Знання ваші перевіряє.

Вправа «Кубування» .Запитання/завдання на кубу:

Над яким розділом почали працювати?

Як називається змінна частина слова?

Навіщо необхідні закінчення?

Що називається основою слова? З яких частин складається основа?

Наведіть приклади нульового закінчення.

3. Повідомлення теми та мети уроку

— Сьогодні на уроці розглянемо тему «Спільнокореневі слова. Корінь слова».

4. Вивчення нового матеріалу

1) Робота за підручником (с.66)

• Виконання вправи. Робота в парах.

— Порівняйте слова і скажіть, що між ними спільного, а що – відмінного.

Ліс, лісок, праліс, лісовий, лісник, лісництво.

— Зазначте у цих словах спільну частину.

— Як вона називається?

• Вправа «Я – учителька. Я - учитель».

— Прочитайте і розкажіть у класі.

• Робота над правилом (с.66).

— Що називається спорідненими словами? (Слова, які мають спільну частину, однакову за звучанням і значенням, називають спорідненими.)

— Що називається коренем? (Спільна частина споріднених слів називається коренем.)

— Які слова називаються спільнокореновими? (Споріднені слова називаються спільнокореновими.)

• Виконання вправи 2. Робота в парах.

— Прочитайте вірш Марії Познанської.

— Як ви розумієте заголовок тексту?

— Яку користь зробила хмаринка?

— Чому дощові крапельки порівнюють зі сльозинками-перлинками?

— Випишіть спільнокореневі слова.

— Доберіть ще кілька споріднених слів і запишіть їх.

— Позначте у них закінчення, основу та корінь.

Фізкультхвилинка

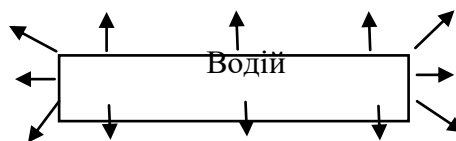
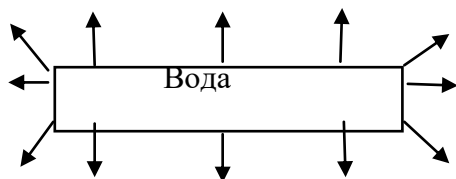
• Виконання вправи 3. Робота в парах.

— Прочитайте групи слів, поясніть їх значення.

— Ці слова спільнокореневі?

I група

Вправа «Асоціативний кущ»

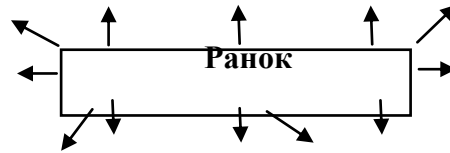
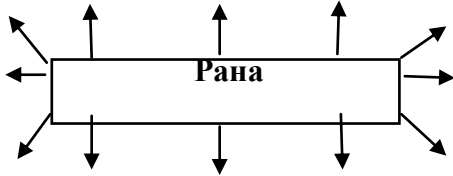
Робота з тлумачним словником

Вода – прозора, безбарвна рідина, яка знаходиться в ріках, озерах, морях, океанах тощо і чистому вигляді не має запаху та смаку.

Водій – той, хто водить машину, кермує нею; шофер.

II група

Вправа «Асоціативний кущ»

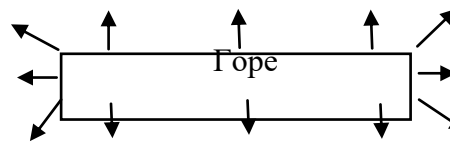
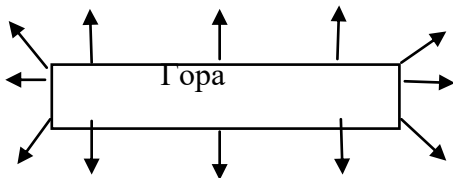
Робота з тлумачним словником

Рана – пошкодження тканин тіла або внутрішніх органів людини, тварини чим-небудь.

Ранок – частина доби після ночі, перші години дня.

III група

Вправа «Асоціативний кущ»

Робота з тлумачним словником

Гора – значне підвищення над навколишньою місцевістю або серед інших підвищень.

Горе – душевні переживання, печаль, смуток.

5. Закріплення вивченого матеріалу

1) Гра «Добери слово»

— Я промовлятиму слово і кидатиму м'ячик. Той, до кого він потрапить, має швидко назвати спільнокореневе слово і повернути м'ячик мені.

- Сад, садовий, садівник.
- Яблука, яблуня, яблуневий.
- Груша, грушевий.
- Квітка, квітник, квітникар.
- Листя, листочок, листяний.

2) Робота в групах.

— Знайдіть «зайве» слово. Поясніть свій вибір.

I група

Сова, совеня, совок, совиний.

Мак, маківка, макарони, мачинка, маковий.

Хвиля, хвилястий, хвилюватись, хвилька.

II група

Син, синопчок, синій, синівський.

Малюнок, мальований, малятко, малювати.

Літера, літак, відліт, зліт, політати, перелітний.

III група

Літо, літечко, літак, літній.

Дощик, задощило, дощовий, дощатий.

Мило, мильниця, милитися, милуватися, мильний.

3) Робота в парах.

— До поданих слів доберіть споріднені за зразком.

Зразок: зима – зимовий, зимувати.

Шум —

Сум —

Черга —

Зелень —

Подорож —

Галас —

Радість —

4) Вправа «Мікрофон».

— Що нового дізналися на уроці?

— Які цінні думки запам'ятали?

— Як визначити корінь?

— Які слова називаються спільнокореневими? Наведіть приклади.

III. ЗАКЛЮЧНА ЧАСТИНА

1. Рефлексійна вправа «Мішень»

— Чи задоволені ви своєю роботою, своїми знаннями, своїми стараннями?

— Пропоную вам свої кружечки на магніті розташувати в центрі мішені, якщо ви повністю задоволені своєю роботою на уроці. Якщо є сумніви – розташуйте на одне коло далі від центру. Якщо добре попрацювати не вдалося – розташуйте кружечки на зовнішньому колі мішені.

2. Домашнє завдання

Вправа 4 (с.67)